

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ φύλλο του «Νουμά», στις όχτῳ - δέκα πρώτες σελίδες του, θάβναι ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ ἱδρυτῆ του, ποὺ συμπληρώνει στὶς 21 τοῦ Μάρτη τέσσερα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. Θάβναι σὰν ἓνα φιλολογικὸ μνημόσυνο ποὺ τοῦ τὸ χρωστᾶμε καὶ ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ κάνουμε. Μὲ ἀνέκδοτα ἔργα του, εἰκόνες, αὐτόγραφα, ἄρθρα τῶν Κωστῆ Παλαμά, Βλαστοῦ, Φιλήντα, Γκόλφη, Παρορίτη, Μιχ. Πετρίδη κ.α., μὲ κομμάτια ἀπὸ γράμματα παλιότερων καὶ νέων δημοτικιστῶν ποὺ σ' αὐτὰ μιλάνε γιὰ τὸν Ταγκόπουλο καὶ τὸ ἔργο του, μὲ ποιήματα τοῦ Σωτήρη Σκίπη, Αἰλῆς Ἰακωβίδη, Πάνου Ταγκόπουλου, μὲ ὅ,τι τέλος χρειάζεται γιὰ νὰ μᾶς φανερωθεῖ ὁλοζώντανο καὶ πλεῖρο τὸ πορτραῖτο τοῦ συγγραφέα τοῦ «Λυτρωμοῦ». Ὁ ἴδιος εἶτανε τόσο σπάταλος ἀπὸ τὶς σελίδες αὐτὲς σὲ ἄλλους νεκροὺς συναγωνιστάδες του, ὥστε νὰ μὴ λογαριάσουμε, ἂν τυχὸν χρειαστοῦνε, νὰ προστέσουμε κι ἄλλες σελίδες.

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ, Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας. Ὁ Πνευματικὸς Ἀρχηγὸς τοῦ ἔθνους—ὅπως εἶναι πάντα, σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις, ὁ Ποιητῆς—στὴ θέση του. Νίκη τοῦ Δημοτικισμοῦ, νίκη τῆς Ποιητικῆς Ἰδέας, ἀναγνωρισμένης καὶ ἀπὸ τὴν Ἐπιστήμη. Ἐλπίζουμε πὼς θὰ φουσηθεῖ τώρα κ' ἐκεῖ μέσα κάποιο ἀεράκι ζωντανίας καὶ πλατύτερης συγχρονισμένης ἀντίληψης.

ΔΕΝ μπορούμε παρὰ νὰ χαιρετίσουμε μὲ χαρὰ καὶ τὸ διορισμὸ τοῦ παλιοῦ μας φίλου καὶ Δημοτικιστῆ κ. Γ. Παπανδρέου ὡς Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ὅσο κι ἂν ὁ τιμητικὸς αὐτὸς διορισμὸς γίνεται σὲ μέρες πονηρές, ποὺ τὸ Φοιτητικὸ ζήτημα βρίσκεται σὲ μιὰ δικιολογημένη ἐξάψη καὶ χίλια-δυὸ ἐκπαιδευτικὰ ἐκκρεμῶνε στὰ χρονοντούλαπα τῆς Ἀρμόδιας Ὑπηρεσίας. Μὰ ἀπὸ τὸν κ. Παπανδρέου, ποὺ τότε ζαίρουμε γιὰ συγχρονισμένο καὶ δραστήριο ἄνθρωπο, περιμένουμε ὅχι μονάχα τὴν εὐνοϊκὴ λύση τῶν παραπάνω ζητημάτων, ἀλλὰ, ὅπως ἐτόνισε καὶ στὸ λόγο του στὴν Ἀκαδημία, περιμένουμε κυρίως ἀπ' αὐτὸν «τὴν καλλιέργειαν καὶ προαγωγὴν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν». Εἶναι ὁ ἀρμόδιώτερος, ἀπ' ὅσους ἀνεβήκανε μετὰ τὸ Λυμπερόπουλο σ' αὐτὸ τὸ ἀξίωμα, νὰ δώσει μιὰν ὠθησὴν στὴν πνευματικὴ κίνησιν τοῦ τόπου μας, γιὰτὶ, ὅπως μὲ περηφάνειαν τὸ διακήρυξε, ἀνήκει στὴ γενεὰ ποὺ «ἐδονήθη ἀπὸ τὰς ἰσχυροτέρας συγκινήσεις μὲ τὸν μεγαλόπνευστον «Δωδεκάλογον», ποὺ ἐμυήθη στὰ θέλητρα τῆς τέχνης μὲ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή», ποὺ ἐκλάψε μὲ τὸν «Τάφο» καὶ τὸ «Θάνατο τοῦ Παλληκαριοῦ»... Εἶναι δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς λίγους Ἐκλεχτοὺς ποὺ ζαίρουμε τὶ θὰ πεῖ Δημοτικισμὸς, Πείσιν, Γράμματα, Καλὲς Τέχνες.

ΥΣΤΕΡ' ἀπὸ τὴν Ἀθῆνα, ἡ Χίος, ἡ Ἀλεξανδρεῖα καὶ ἡ Μυτιλήνη κἀνανε, μὲ τὴ σειρά ποὺ ἀναφέρουμε, φιλολογικὰ μνημόσυνα τοῦ Ψυχάρη. Σ' αὐτὰ, ὅπως μᾶς γράφουνε διεξοδικώτατα διάφοροι φίλοι, μιλήσανε μ' ἀρκετὴ συγκίνησιν μὰ καὶ μὲ περισσὴ ἀγάπη καὶ γνώσιν τοῦ Ψυχάρη «Ἔργου, πέντ' ἔξη ἀπὸ τοὺς παλιούς δημοτικιστὰς καὶ φίλους τοῦ «Νουμά», τοὺς βγαλμένους μέσ' ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ

Συγγραφέα τοῦ «Ταξιδιοῦ». Ὁ Χαρτουλάρης, ὁ Παϊδεύσης καὶ ὁ Θ. Βλυσιώτης στὴ Χίο. Ὁ Παπανοῦτσος καὶ ὁ Πετρίδης στὴν Ἀλεξανδρεῖα. Ὁ ποιητῆς τῶν Ἀνθινῶν Τραγουδιῶν Κώστας Κόντος καὶ ὁ Στρατῆς Παπανικόλας στὴ Μυτιλήνη. Ἡ ψυχὴ τοῦ Ψυχάρη θ' ἀναγάλλιασε ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ μιλήματα, ποὺ κοιτάζανε τὸ ἔργο του ἀπ' ὅλες τὶς μεριές καὶ ποὺ τοῦ δώσανε τὴν πρεπούμενη θέσιν του μέσα στὴν Ἱστορίαν τῶν Γραμμάτων τῆς τελευταίας πενήνταετίας. Ξεχωριστὰ συγκινητικὸ τὸ μιλῆμα στὴν ἰδιαιτέρην Πατρίδα του, στὴ Χίο. Καθὼς καὶ στὴ Μυτιλήνη ποὺ κοντοστάθηκε ἐδῶ καὶ τέσσερα χρόνια ὁ Ψυχάρης. Τὴν Ἀθῆνα εὐτυχῶς ποὺ τὴν ζεντρόπιασε ἡ «Φοιτητικὴ Συντροφία»—οἱ Νέοι, καὶ πάντα οἱ Νέοι—μὲ τὸ μνημόσυνο ποὺ διοργάνωσε στὶς 6 τοῦ Νοέμβρη.

Ο ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ, ὁ γεμάτος γλῶσσα, ποιήσιν, ὁμορφιά, μουσικὴ, τρυφερότητα, Ρωμιόσυνῃ, ξεγράφηκε ἀπὸ τὴν ταρπουχοφιλοσοφικὴν κριτικὴν. Τὰ ποιήματά του, περασμένα στὸ στόμα τοῦ λαοῦ (ὅπως τὸ τραγουδοῦ τῆς Ταβέρνας ποὺ συχνotraγουδιέται) κριθήκανε ἀκατάλληλα νὰ μεταφερθοῦνε σὲ ξένη γλῶσσα καὶ ἡ ποίησιν του γιὰ πέταμα ἀφοῦ «δὲν ἔχει τὴν παραμικρότερην ἀπήχησιν μεταξὺ μας» Αὐτὰ φέγγεται ἡ ταρπουχοφιλοσοφικὴ κριτικὴ. Μὰ ἐξω ἀπ' αὐτὴν, ποὺ τὰ βλέπει ὅλα μὲ τὸ μάτι τῆς ἐγωπάθειας, τῆς κακοπιστίας, καὶ τῆς ἀρνησῆς, ὑπάρχει κ' ἓνα ἄλλο κριτήριον, τῶν ἀνθρώπων ποὺ διαβάξουνε ἀμερόληπτα ἓνα ἔργο καὶ ζαίρουνε νὰ τὸ κατατάξουνε. Ὁ «Νουμᾶς» λογαριάζει σὰ μιὰν ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες του τὴ μελέτη τοῦ Μυτιληνιοῦ Κ. Μιχαηλίδη ποὺ ἔρχεται στὴν ὥρα τῆς νὰ μᾶς δείξει ποῖος εἶτανε ὁ μεγάλος μας Ἐφταλιώτης καὶ ὡς Ἀνθρώπος καὶ ὡς Ποιητῆς.

ΤΟ «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ» τοῦ Ὁρέστη Διγενῆ κίνησε ἀρκετὰ τὴν προσοχὴ τῶν διανοουμένων μας καὶ πολλὰς κριτικὰς γραφτήκανε γι' αὐτὸ Ὁ Ξενοπούλος μὲ τὸ νοικοκυριστικὸ πνεῦμα του τὸ χτύπησε, τὸ ἴδιο βλέπουμε σήμερὰ νὰ τὸ χτυπάει καὶ ὁ Παρορίτης μὲ τὸ ἐπαναστατικὸν τοῦ πνεύματος. Κ' ἓνας νέος, ὁ Παπαδόμας, τοῦ βρῆκε ἀρκετὰ λαθεμένα σημεῖα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς τὸ βιβλίον τοῦ Διγενῆ—πέτρα τέλος πάντων σὲ κοιμισμένα νερά—παρουσιάζει μερικὰς ἀποφύξεις, πολὺ φατεινές, σὲ ὅσα λέει λ.χ. γιὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν πληγὴν, τὸν Καβάφη, μὰ σοῦ δίνει καὶ τὴν ἐντύπωσιν γενικώτερα πὼς ὁ συγγραφέας του, ποὺ βρίσκεται ἀκόμα στὸ σημεῖον τῆς Ἑρευνας, βιάζεται νὰ βγάλει ὅπως-ὅπως τὰ συμπεράσματά του. Ἐπόμενον λοιπὸν νὰ πέφτει σὲ πολλὰ ἐξω καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀφορισμοὺς του. (Ἡθογραφία, Ἐξέλιξις τῶν Γραμμάτων κ.τ.λ.) νὰ μὴν ἔχουνε ἄλλη ἀξία ἐξὸν ἀπὸ τὴν ὅχι καὶ μικρὴ ἀξίαν μιᾶς στρωτῆς κ' εὐκολοδιάβαστης πρόζας.

ΑΣΤΡΑΥΕ καὶ βρόντησε τὶς προάλλες ἡ Ἱεραρχία μας μὲ μιὰ χριστιανικώτατη καὶ βασιστόχαστη ἐγκύκλιον ποὺ ἐξαπόστειλε πρὸς τὸ χριστοπώνυμο πλήρωμα γιὰ νὰ ἐξοντώσει τελειωτικὰ τὸ ἐπικατάρτο γένος τῶν μαλλιαρῶν, τῶν ἀθέων καὶ τῶν κάθε εἴδους νεοειδεατῶν. Βέβαια ἓνας Δεσπότης καλοκαθισμένος στὸ θρόνον του φυσικὸ εἶναι νὰ τὰ βλέπει ὅλα ρόδινα καὶ νὰ μὴν παραδέχεται πὼς μπορεῖ νὰ ἔχει καὶ ἄλλος κανεὶς γνώμην γιὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἐξὸν ἀπὸ τὴν πανυπερέβαστη ἀγνισύ-

νη του. Μα αυτό δεν εμποδίζει τον κοσμάκη να στενάζει κάτω από το ζυγό της πιό μαύρης αδικίας και να όνειρεύεται και κάποια ζωή ανθρωπινότερη. Λίγο άπομα και θα είχαμε και κανέναν καινούργιο άφορισμό έναντίον των άδών για να άποδειχτεί πως και ύστερα από τόσα χρόνια βρισκόμαστε και σήμερα πολύ κοντά στον καιρό του Λασκαράτου όταν τον άφώριζε ή Σύνοδος για τις έλευτερόφρονες άρχές του. "Ας τούς άφορίσει λοιπόν γλήγορα ή 'Ιεραρχία μας τούς μαλλιαρούς και έλους τούς νεοϊδεάτες για να σωθεί το Ρωμαίικο. Ο μακαρίτης μάλιστα ο Λασκαράτος είχε ζητήσει ο ίδιος τότε από τη Σύνοδο να του κάνει τη χάρη να άπορήσει τα παπούτσια των παιδιών του για να γλυτώσει μια για πάντα από το άνυπόφορο αυτό έξοδο.

ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ που θα βγει κανείς να παρτηρήσει κάτι πάνω στο έργο του Σολωμού, θα πεταχτούν από την τρύπα τους διάφοροι 'Ηρακλήαδες και θα ύψώσουν την κερασέα τους έναντίον του. 'Αστόσε σπάνια συμβαίνει να προσφέρουν ποτέ καμιά ούσιαστική ύπηρεσία στο έργο του Σολωμού, που μόλις τώρα αρχίζει να μελετιέται πραγματικά. Τις πιό πολλές φορές δεν ξαίρουν τι λένε και πιάνοντας κάτι να άντικρούσουν, γίνονται άπλώς καταγέλαστοι στα μάτια του κόσμου και παίρνουν στο λαιμό τους και τον ίδιο το Σολωμό. Όταν ο Σολωμός έχει τέτοιους ύπερασπιστές, τύφλα νάχουν οι όχτροί του.

ΣΤΗΝ «ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ», που όλα είναι καλογραμμένα, διαβάσαμε κάτι σπαρχιτικά ποιήματα «Βουλγάρων Πρωτοπύρων Ποιητών» που μάς κάνανε να λυπηθούμε και τούς καημένους τούς Βουλγάρους και τον ά-

μοιρο φίλο μας μεταφραστή τους. Φράσεις σαν κι αυτές: «Ο χειμωνιάτικος ήλιος—Κασιοδρίχης δήμιος—που ποτές του—ύπνο δεν μπορεί να βρεί—γδέρνει το πετσί μας...» κι άλλες: «χασμουριώνται πορφυρά ψωμάδικα—καταχորτασμένα...» μονάχα σαν ποίηση σατυρική μπορούνε να σταθούν, μα πάντα πολύ κατώτερη ποίηση από κείνη που σεβήριζε από το κάρρο του ο μακαρίτης Θεοδοσίους. Δεν είναι ή κάθε αρλούμπα (Βούλγαροι Πρωτοπύροι, 'Ορφικό προανάκρουμα, Ποίημα Πρεβελάκη, κ.τ.λ.) πρωτοποριακή έκδήλωση. Χρειάζεται «πνευματική κάθαρση για να προβάλλει μέσ' από τα βάθη της ούσιας μια μορφή συνειδητής αύθορμης» (!), όπως γράφει και ο Δελφικός Ποιητής. Σταράτα πράματα, φίλε Γιούλλη.

ΘΑΥΜΑ έκτύπωσης, όμορφιάς, γεύστου το άριθμημένο αντίτυπο (12 δολάρια, παρακαλούμε!) που λάβαμε σαν πρωτοχρονιάτικο δώρο από την 'Αμερική, με δεκαέξη ποιήματα του Wilde που φέρνουν ως γενικό τίτλο του βιβλίου τον τίτλο του πρώτου (The Harlot's House) και εικονογραφημένα όλα από τον 'Ελληνα Ζωγράφο Γιάννη Βάσσο. Χαίρεται κανένας να το φυλλομετράει, να το διαβάσει αυτό το βιβλίο, και λυπάται από την άλλη μεριά βλέποντας πόσο πίσω είναι ή δική μας Τυπογραφική Τέχνη, που μοιάζει σά να σέρνεται με τα δεκανίκια μπροστά σε τέτοιους αληθινά Κ α λ ι τ ε χ ν ι κ ο ύ ς κ ο λ ο σ σ ο ύ ς. Το εύχαριστο είναι πως οι Dutton, που έτοιμάζουν κι άλλες παρόμοιες εκδόσεις, έχουνε ανάμεσα στο συγκρότημά τους και Ρωμιούς Καλλιτέχνες, όπως το Βάσσο, που την ξεχωριστή συμβολή του τηνε τονίζει παρακατω ο νέος διηγηματογράφος και φίλος του «Νουμά» Μ. Βισάνθης.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η ΝΕΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ Γ. ΒΑΣΣΟΥ

Τις τελευταίες μέρες του 'Οκτώβρη, ο σοβαρώτερος από τούς έκδοτικούς οίκους της 'Αμερικής, E. P. Dutton & Co., της Νέας 'Υόρκης, έξέδωκε δυό άκόμα βιβλία, με νέες πρωτότυπες εικόνες του Κωνσταντινουπολίτη ζωγράφου Γιάννη Α. Βάσσου, που τώρα μένει και εργάζεται στο Riverside Drive της Νέας 'Υόρκης. Τα δυό αυτά βιβλία είναι: Το σπίτι της πόρνης και 15 άλλα ποιήματα του Wilde και οι «Σύγχρονοι ρυθμοί» με πρόζες της κυρίας Ρουθ Γ. Βάσσου(*), το τρίτο και το τέταρτο βιβλίο του Βάσσου, που του εκδίδουν οι Dutton Co. Είναι δέ άνωτερο ως εμφάνιση, εικονογράφηση, άποτέλεσμα των προηγούμενων: της «Σαλώμης» και της Μπαλλάντας της φυλακής του Ρήντιγκ, που άρχετες εικόνες τους πρωτοπαρουσίασε ή «Σύγχρονη Σκέψη» του Σικάγου. Από τις σελίδες του περιοδικού αυτού έγινε γνωστός ο Βάσος και στην 'Ελλάδα.

Στη νέα εργασία του ο Βάσος παρουσιάζει και το έκκλητικό με άρχετες τολμηρές και πρωτό-

τυπες παρατηρήσεις. Τόσο με «Το σπίτι της πόρνης» όσο και με τούς «Σύγχρονους Ρυθμούς» ο Βάσος απόδειξε άλλη μία φορά πως είναι μεγάλος τεχνίτης. Οι συμβολικοί του πίνακες σού κίνουν κατάλληλη. Σε βάζουν σε πολύτροπους στοχασμούς.

Εύθως από την πρώτη εικόνα του «Σπιτιού της πόρνης» φαίνεται ο άνθρωπος που ψυχολόγησε, ο τεχνίτης που μελέτησε, ο ζωγράφος που απόδοσε, που συμπλήρωσε, που ζωντάνεψε τον ποιητή. 'Η άγία του πέγραψε... στο ποίημα του τίτλου, ή πληχτική φθινοπωρινή μέρα της «Canzonet», ή σάτυρός μου! του δάσους, αυτά είναι τα ραβασάκια που έγραψε ο 'Ενδημίον (Στόν πλεστηριασμό των χειρογράφων του Κήτς), το...έλα κάτω, ή Χριστέ και βοήθα με! του ποιήματος «E Tenebris» είναι εικόνες που μένουν άπεριόγραπτες για την όμορφιά τους, την εκτέλεσή τους. Δεν μπορούμε, βέβαια, να μην αναφέρουμε τις εξαιρετικά όπτερες εικόνες που αναφέρονται στα ποιήματα «'Ελλάδα», στην 'Αθανασία», στο «Libertatis...» Θωμιασία ή μία από τις παρθένες του χορού της «Θρηνοδίας» επίσης επιβλητικώτατη εικόνα: κάτω από τη σκιά της ανταγαυλιάς του «Le Paneau». 'Αμφιβάλλω δέ αν άλλος τεχνίτης θα παρουσίαζε τελειότερα τον άριστουσηματικό «μοίτσο» που άνεβαίνει πάνω στο καράφι» (Οι σιλουέτες).

Η εργασία όμως έκτεινη που μαρτυρεί το όριμασμένο ταλέντο του ζωγράφου είναι το «Contempo» του. Στη σειρά των 23 αυτών εικόνων ο Βάσος καθρέφτισε λεπτά, πετυχημένα, ασύγκριτα, άποτελεσματικά το ρυθμό της αμερικανικής ζωής. 'Η όμορφιά όσο και ή ασκήμια, ο ιδεαλισμός και ή έξημετάλλευση, ο ξετρελλανός και ή γαλήνη, ή ήλεκτρισιμός και ή ψυχολογία, ή θρησκεία και ή έπιστήμη, οι ούρμινούστες και τα φοιτόφωνα, ο άθλητισμός, ή κοκκαρία και άλλα συναφή φαινόμενα

(* «The Harlot's House» by Oscar Wilde with 16 illustrations of John Vassos. Dol. 2.50 (275 δραχμές)—200 numbered copies Dol. 12.00—«Contempo»: This American tempo. 23 illustrations of John Vassos with text for each, by Ruth Vassos. Dol. 5.00 (415 δραχμές)—167 numbered copies Dol. 23.00—E. P. Dutton & Co. Publishers, New York City.

που αποτελούν το νευρικό σύστημα της δολλαριούχας χώρας, ξεδιπλώνονται σε εικόνες με εικονικό-πλου συμβολισμό, βαθυστόχαστη παρατηρητικότητα, νταντελένια σάτυρα. Μόλις ρίξεις μια ματιά στις σελίδες του «Contempo» ή ψυχή σου ανοίγει σε υπερκόσμιους ποιητικούς κόσμους. Μένεις σά σε έκσταση. Το τολμηρό φτερούγισμα της έπιστημονικής επίδοσης, ό γίγαντας που ξαπλωμένος κρατάει στο σώμα του τη γής, για να περνούν ελεύθερα άποκάτω οι ύπογειοι σιδηρόδρομοι, το ιλαροτραγικό ανέβασμα των θυμάτων του χρηματιστηρίου, ή πιστότατη άπειρόκνηση της ύποκρισίας του θρησκευτικού ρήτορα, είναι λίγες από τις εικονογραφίες που άποδείχνουν πιά όλοτράνα πως ό Βάσος, έχει φαντασία τολμηρή, ψυχή ζωντανή, πνεύμα άνήσυχο. ιδεώδη έρευνητικά, έκδηλώση πρωτοποριακή.

Όστόσο, και οι πρόξες της κυρίας Ρουθ Βάσ-σων στις εικόνες του «Contempo» είναι πολύ πετυχημένες. Με μια αξιοθαύμαστη παρατηρητικότητα και ζηλευτή ειρωνία έπεξηγει σε άπλή, νοικοκυρεμένη γλώσσα τους βαθύτατους συμβολισμούς του ζωγράφου άντρα της. Η συνεργασία της είταν άταρταίτητη για μια τόσο βαθυστόχαστη έργασία. όπως είναι οι 28 εικόνες του «Contempo».

Πόλλοι κριτικοί, έκαιρετικής άξίας και παγκόσμιας φήμης, έγραψαν ένθουσιώδη για τη νέα αυτήν έργασία του Βάσσων. Μάλιστα μερικοί έπιμένουν πως ό σύγχρονός μας έλληνοαμερικάνος ζωγράφος είναι μάλλον άνώτερος από τους Blake, Velder, Böecklin, Doré, Benghel, Beardsley και άλλους άθάνατους εικονογράφους. Ό καιρός, ό πιο δίκαιος κριτής όλων, θα άποδείξει κατ'άποσο έχουν και αυτοί δίκιο. Μα παρόλα αυτά δεν μπορούμε παρά να όμολογήσουμε πως: στη νέα έργασία του Βάσσων βρισκόμμε δημιουργικότερη μαεστρία, πρωτοτυπότερη έκφραστικότητα και έπτερετη τελειότητα.

M. ΒΙΣΑΝΘΗΣ

ΔΙΔΑΧΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Τόσο το κράτος όσο και οι Έλληνες δασκάλοι φαίνεται πως ένιωσαν από μέσα τους σοβαρά την ανάγκη της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης: Νέα σχολεία ιδρύονται, τα σχολικά προγράμματα άνασυντάσσονται και συγχρονίζονται και από πολλά σημεία γίνονται προσπαθείες των δασκάλων να ζωντανέψουν το νεκρό σχολείο. Πάει να πιστέψει κανείς πως περισσότερη δουλειά γίνεται στις νέες μας χώρες. Ένώ τα σχολεία της παλιάς Ελλάδας, σχεδόν όλα, είναι άληθινα μπουντρούμα, που τα παιδιά μας περιγαίνοντας να κερδίσουν πνευματική ήγεία, χάνουν την ήγεία τους τη σωματική, από τη νέα Ελλάδα μαθαίνουμε, πως το ζήτημα των σχολικών διδαχτηρίων σχεδόν λύθηκε. Όλες οι πολιτείες έχει και όλα τα χωριά στολίσει με εύρύχωρα σχολεία, χτισμένα με όλους τους κανόνες της σχολικής υγιεινής. Στις 12 του Γενάρη, έφ'ετος, έγιναν στην Ξάνθη τα έγκαίνια κάποιου μεγαλόπρεπου παλατιού δημοτικού σχολείου με έξοδα του κράτους, της ύπηρεσίας του έποικισμου και του ταμείου Έκπαιδευτικής Προνοίας. Παραθέτουμε και το λόγο, που έκφωνήθηκε από τον πρόεδρο του έποπτικού συμβουλίου κ. Άντωνάκου, έτσι σάν δείγμα της ψυχολογίας και της μόρφωσης των συγχρόνων μας Έλλήνων παιδαγωγών:

«Μέσα σε τοúτο το παλάτι της πιο ύψηλης επίστημης, που έργο της είναι ή καλλιέργεια των ανθρώπινων ψυχών, μέσα σε τοúτο το παλάτι, το γεμάτο φώς και ήλιο και άερα, έτσι που βρέθηκε του-

τη τη στιγμή, μου φαίνεται σάν ψέμα.

Τρίβο τα μάτια μου για να βεβαιωθώ, πως δεν όνειρεόμμαι, κι άκόμη δε μπορώ να πιστέψω στη σίγουρη πραγματικότητα.

Είμαστε τόσο άσυνήθιστοι στην εκπλήρωση των όνειρων μας οι κακόμοιροι οι Ρωμιοί, που δεν τολμούμε να πιστέψουμε ούτε στα μάτια μας, κι όταν άκόμη τα όνειρά μας γίνονται πραγματικότητα, σάν αυτή την όμορφη, τη ζωντανή πραγματικότητα.

Τούτα τα παλάτια είναι ή μοναδική πραγματικότητα, που μέσα της μπορεί να βρεί τον προορισμό της ή παιδική ψυχή, ή ψυχή των παιδιών μας, των αδερφιών μας, ή δική μας ψυχή, ή ψυχή του άνθρώπου.

Τά παιδιά, τα μικρά παιδιά! Δεν ξέρω, πως μου φαίνονται σάν λονλούδια, σάν άνθη κλειστά, που για ν' άνοίξουν, θέλουν άερα, φώς, ήλιο. Άλιώς θα μαρμαρδούν, θα μαραζώσουν πριν προτάξουν να γνωρίσουν τη ζωή.

Είναι, τα καύμένα τα παιδιά, όλο από δροσιά, κατατρυφερα, έτσι σάν άέρνι κρύσταλλα. Ό δάσκαλος κηπουρός, άγγίζοντας τα, καλλιεργώντας τα, προσέχει μήν τα τσακίσει, μήν τα σπάσει, μήν τα ραγίσει.

Και τούτα τα παλάτια είναι οι σέρες, είναι τα πάγκα, είναι τα θερμοκήπια, που τ' ανθρώπινι μπουμπούκια θα πετάξουν τα φύλλα τους ζοηρά, όρθια, όμορφα, τίμια, άνθρώπινα.

Και είναι ό κηπουρός τούτης της σέρας τόσο καλός, τόσο προσεχτικός, τόσο τεχνίτης, τόσο άνθρωπος, τόσο ό ίδιος όσο και το προσωπίκό του, που έγω ξέρω τους καϊμούς του, τη λαχτάρα του, την άγάπη του για το σχολείο τα παιδιά.

Χαρά Θεού! Εύλογημένη ή ώρα, που πιάστηκε ή ιδέα να στηλωθεί τοúτο το παλάτι. Οι ενχές των μικρών παιδιών που το χαίρονται ως είναι μαζί με τους ιδρυτές του. Και, τ' όν μικρών παιδιών οι ενχές! Που οι ενχές τους είναι άκόμη άμόλυντες, άχραντες, άγγιχτες, από τις κακίες έμάς των μεγάλων, που οι άμαρτωλές μας από τη σκληρή ζωή ενχές δε μπορούνε πιά να πιάσουν.

Τελειώνοντας δεν κρύβω τη ζήλεια μου, που σάν διευθυντής κι έγω σχολείου μεγαλύτερου παιδιών, δεν έχω ένα τέτιο παλάτι για να συγχαρίσω στις σέρες του τα δικά μου τα παιδιά.

Κι ως εδχηθούμε, πως σύντομα θα ίδουμε πολλά τέτια παλάτια να στεγάζουν όλα τα παιδιά της μακrunής τούτης κοσμοπολιτίας, κ' ένα άκόμη παλάτι για να στεγάσει τους εφήβους μου, που σήμερα στριμώνονται άσφυκτικά μέσα στο μπουντρούμι έκείνο, που έχει την τιμή να λέγεται διδαχτήριο του γυμνασίου Ξάνθης.»

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΟΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ

Πάλι της Ίεραρχίας μάθη άνέμισαν τα μάσα, κ' έκατό μητροπολίτες άφωρίσανε τη γλώσσα. Τό Γληγό και το Δελμούζο τους έπιάσανε στα πράσα και το Βάρναλη καινούριον ιδεών, τόν είπαν, κλώσσα.

Φαρδομάνικα προβάλλον κάτου από το πετραχλί και τους μαλλιαρούς ξεροζίζουν με σοφές κατραπατιές. Πονηρά του Χατζηδάκη ξεροζιέγονται να χεΐλ, πιπιλώντας καρμέλες καθ'αυτό... Λεσποτικές.

ΣΕ ΜΙΑ ΚΡΙΤΙΚΑΣΤΡΙΣΑ

Μήτ' ό Γουτάρης ποιητής: Τάχα μάθη χοράκι γροβολάς, κυρία μου, την τέχνη να σπαράξεις; Μιμήθηκες τόν πετεινό λοιπόν Άποστολάκη κι άνέβηκες στις Κριτικές στέγες να μάς διδάξεις; Ός πότε πιά της ποίησης το μαγεμένο δώρο θά σάς πληρώνη τόν άδρό της κρίας ψυχής σας υόρο.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

NEA BIBLIA

ΜΙΑΤΟΥ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑ: «Ο Κωστής Παλαμᾶς και τὰ Ἑλληνικά νιάτα». Ἐκδοση τῆς σειρᾶς «Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν Παλαμᾶ». Ἀθήνα 1930. Ἀρχ. δ.

Μετὰ τὸν «Προφητικό» τοῦ Δ. Ταγκόπουλου, ποὺ γι' αὐτὸν ἔγραψε σὺν 74 φύλλο τῆς «Νέας Ἑστίας» μὴ πολὺ καλὴ κριτικὴ ὁ Κ. Παράσχος (μόνο φεγάδι τῆς ποὺ λέει πὼς ὁ «Προφητικός» πρωτοτυπώθηκε σὺν Νουμᾶ, ἐνῷ δημοσιεύθηκε στὴν «Ἑστία» τῆς Χίου, ὅπου κ' ἐγινε τὸ φθινόπωρο τοῦ 1921 ἢ σχετικῇ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ δι᾿ ἄλλης) ἐβγήκε στὴν ἴδια σειρά ἡ προσφώνηση τοῦ Δ)τῆ τοῦ Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης καὶ παλίου φίλου Δημοτικιστῆ Μῆλου Κουντουρά, γνωστὴ κ' ἐδῶ πέρα ἀπὸ ἕνα κομμάτι τῆς ποὺ δημοσιεύθηκε στὴν «Ἀναγέννηση». Ἡ προσφώνηση αὐτὴ, ποὺ εἶναι ἕνας ὁμιλος στὰ ἑλληνικά νιάτα, διαβάστηκε τὸ Δεκέμβριον τοῦ 1927 στὴ Θεσσαλονίκῃ, ὅταν ἡ δευτέρῃ πρωτεύουσα τοῦ Ἑλλ. Κράτους γιόρταζε τὰ πενήνταχρονα τοῦ Ποιητῆ τῶν «Βοιῶν» κὶ ὁ Παλαμᾶς εἶχε τὸ εὐτύχημα, καλεσμένος, νὰ τὴν ἀκούσῃ. Εἶναι καλογραμμένῃ, μὲ ζυγισμένον κριτικὸν νοῦ, καθαρὴ φράση καὶ κάποια ποιητικότης. Καὶ προσθετεῖ ἀναμφισβήτητα ἕνα πολὺτιμο περὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὴ σὺν οἰκονομία ποὺ ὑψώνει μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ τὸ μεθοδικὸν του περὶ αὐτοῦ ἕνας φίλος τῆς Παλαμᾶς ἐργασίας, ποὺ μᾶς χαρίζει τὴν σειράν τῶν παραπάνω ἐκδόσεων, ἑφτά τὸν ἀριθμὸν γιὰ τὴν ὥρα. Ἀπὸ τῆς σελίδας 15 μεταφέρουμε τὴν ἀκόλουθον παράγραφον, χαρακτηριστικὴν τοῦ συντακτικισμοῦ τῶν Ἑλλ. νιάτων καὶ τῆς Παλαμᾶς ποίησης, ὅπως τήναι βλέπει ἕνας ποιητὴς καὶ φροντισμένος παιδαγωγός — ὁ Κουντουράς:

«Ἡ βαθύτερη οὐσία κὶ ὁ χαρακτήρας τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ἡ ἐφηβικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία. Καὶ ἡ βαθύτερη οὐσία τοῦ Παλαμᾶ ἐργον εἶναι ἡ ἀρνησιμὴ τοῦ ἀσχημοῦ καὶ τοῦ κακοῦ καὶ ἡ δημιουργικὴ ὁρμή πρὸς τὸ ὠραῖο καὶ τὸ μεγάλο. Ὁ Παλαμᾶς εἶναι καὶ θὰ μείνῃ ἀνὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς αἰῶνες ἡ μεγαλόστομος καὶ ἀθάνατη φωνὴ τῶν Νιάτων καὶ ἡ αἰώνια κ' εὐγενικὴ ἔκφρασις τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῇ τὸ ἔργον τοῦ Παλαμᾶ ἀποχτὰ τὴν τεράστιαν καθολικὴν καὶ παιδαγωγικὴν σημασίαν του. Γιατὶ ἔτσι γίνεται ὁ μεγαλόπνοος ἐμφυσηστικὸς τῆς νέας Ζωῆς κάθε τόπου καὶ κάθε ἐποχῆς ποὺ ἀρχίζει νὰ ἀποχτὰ δική τῆς προσωπικότητα καὶ νὰ ξυπνᾷ πρὸς τὴς μεγάλαις Ἀξίες...»

MIX. ΡΟΥΑ: «Ἡ Ὁργὴ τοῦ δάσους». τριπράχον κοινωνικὸν δράμα. Ἀθήνα 1929. Ἀρχ. 25.

Τὸ ἔργον τοῦ Ρουᾶ κρίθηκε στὸν καιρὸν του, ὅταν δηλαδὴ πρωτοπαρουσιάσθηκε ἀπὸ τὸ θέατρο τῆς Μαρίκας Κοτοπούλῃ τὸ Σεπτέμβριον τοῦ 1927, καὶ ἡ κριτικὴ, ὁμόθυμη, δὲ βρήκε παρὰ ἐπαινετικά λόγια νὰ γράφῃ. Μὰ καὶ χωρὶς τὸν ἔπαινον τῆς Ἑλληνικῆς κριτικῆς, ποὺ ἡμεῖς τοὐλάχιστον δὲν τῆς δίνουμε καὶ μεγάλῃ σημασίαν, τὸ δράμα αὐτὸ τοῦ Ρουᾶ καὶ μ' ὅλα τὰ προτερήματά του καὶ μὲ τὰ φεγάδια του ἀκόμη, ἂν ἔχει, ἐξακολουθεῖ νὰ μείνῃ γιὰ ὅσους ζοῦντες ἀπὸ τέχνην καὶ θέατρον, μὴ προσπαθεῖν ἀντιμετακτῇ καὶ ἀξιολογῇ ποὺ ξεφεύγει ἀπὸ τὰ σύγχρονα κατὰσκευάσματα τῆς σκηρικῆς—ἢς τὴν ποῦμε ἔτσι—ρουτίνας. Μὲ ὅλον τὸν ὁμολογητικὸν νοῦν, ποὺ τὸν ἀπαλαίνει κ' ἐδῶ ἡ γνώριμη λυρικὴ νότα τοῦ Ρουᾶ, ἡ «Ὁργὴ τοῦ δάσους» παίρνει τὴν θέσιν τῆς ἀνάμεσος στὰ λίγα δράματα Ἰ. Δ. Ε. ὅν καὶ σὺν ἡ ὁρμή, ποὺ ἔχει νὰ παρατάξῃ τὸ Νεοελληνικὸν θέατρον, μὲ τοὺς διὐ ἀντίθετους τίτους, τὸν γιὰτὸ Στρατὴν καὶ τὸν Ζάγκον, ποὺ μᾶς παρουσιάζει, καὶ ποὺ δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ διὐ ὁλοζώντανον τύπον, βγαλμένον ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν πραγματικότητα, —ἐνὸς παλιότερου καθυστερημένου κόσμου κ' ἐνὸς καινούργιου προδευτικοῦ, ξεβεβειωτοῦ τῶν παλίων Ἀξιών. Ἐξαιρετικὰ ζωγραφισμένοι σὺν ἔργον εἶναι καὶ οἱ χαρακτήρες τῆς Λέας, τοῦ Πέ-

τρον καὶ τοῦ Ἀδελφικοῦ. Μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι στέκεται τόσο σὺν διάβασμα, ὅσο καὶ σὺν θέατρον. Ἔχει σελίδες γραμμέναις μὲ πολλὴν τέχνην, αἰσθητικὴν συγγίνην καὶ λυρισμόν, ποὺ ἀγγίζουν τὴν ἀνθρώπινον ψυχὴν καὶ ξυπνᾶνε τὸν «ἀνθρώπινον οὐρανόν», ποὺ σ' αὐτὸν εἶναι ἀφιερωμένο τὸ δράμα.

ΓΑΛΑΤΕΙΑΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ: 11 π.μ.—1 μ.μ. καὶ ἄλλα διηγήματα. Ἐκδοση Στοχαστῆ. Ἀθήνα.

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ: «Στὸ χορὸν τῆς Εὐρώπης». Μυθιστόρημα. Ε' Ἐκδοση. Ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀγών». Παρίσι 1929.

ΝΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ: «Ἡ καλὴ συντροφισσα». Διηγήματα. Κύπρος 1929.

ΝΑΠ. ΠΑΠΑΓΩΡΓΙΟΥ: «Ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους». Διηγήματα. Ἐκδ. Μαινίδης. Ἀθήνα 1930

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ἐβγήκε γαλλικὰ μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν κ. Pierre Baudry ὁ Τάφος τοῦ Παλαμᾶ, μὲ σύντομον προλογικὸν σημείωμα τοῦ Ποιητῆ καὶ μὲ ἀνάλυτικὸν σημείωμα γιὰ τὸν Τάφον, γραμμένο ἀπὸ τὸ μακαριτὸν σήμερον Ἀρμένιον ποιητὴν Tigran Yergat. Πονιέται σὺν Κίονφριαν καὶ σὺν κεντροκλιότερα βιβλιοπωλεῖα. Τώρα περιμένουμε καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν νὰ μᾶς ἔλθῃ μεταφρασμένο «Ἐγγλέζικα ὁ Τάφος» (εἶναι γνωστὸ πὼς ἡ μετάφρασις ἔγινε ἀπὸ τὸν Ἑλληνοαμερικανικὸν ποιητὴν Δ. Μιχάλαρον καὶ πὼς ἡ ἔκδοσις πρόκειται νὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς Dutton τῆς Νέας Ὑόρκης) γιὰ νὰ ζοῦμε ἔτσι μεταφρασμένο σὲ διὐ ἑνέες γλώσσας τὸ «μνημειώδες» αὐτὸ ἔργον, — καὶ ἂς φροντίζουμε μερικὸν μερικὸν πὼς «καθένα νεοελληνικὸν ἔργον δὲ στάθηκε ἄξιον νὰ ξεπεράσῃ τὰ σύνορά μας...»

— Στὰ Χριστουγεννιάτικα ὅπλα τῆς «Καμπάνας» τῆς Κύπρου καὶ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Τύπου» τοῦ Σικάγου δημοσιεύθηκαν διηγήματα τοῦ Πάνου Ταγκόπουλου, παρμένα ἀπὸ τὸ τελευταῖον βιβλίον του «Ζοὴ ποὺ πέφτει...»

— Στὸ πρωτοχρονιάτικον Φῶς τοῦ Ἀργεντίνου — ποὺ τιμᾷ ὡς ἐμφάνισιν καὶ ὡς περιεχόμενον τὴς Ἑπικρατικῆς ἐφημερίδας — δημοσιεύθηκαν ἔργα τοῦ Κωστή Παλαμᾶ, Γ. Ἀθήνα, Α. Τραυλιαντῶν καὶ Ἀθ. Κυριακῆ. Τὸ τελευταῖον μάλιστα ἕνα ὁμαδοῦται τοῖμα, τὸ Βραχὺ ὅριον, ποὺ ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφημερίδας τὸ συνόδευε μὲ τὸ κριτικὸν σημείωμα ποὺ ἔγραψε γιὰ τὸν Κυριακῆ ὁ «Νουμᾶς» σὺν τρίτῳ τοῦ φύλλου, σελ. 47.

— Ἀπὸ τὴν «Πρωτὰ» (11-1-930) παίρνουμε σὲ μετάφρασιν τὸν παρακάτω χωριτισμὸν ποὺ ἔσται τὴν Πρωτοχρονίᾳ ὁ Ρωμαῖν Ρολλάν στὸν Ποιητὴ Παλαμᾶ:

«Ὁ Γαλιτικός κοροδαλός — χωριτὴν τ' ἀηδὸν τῆς Ρωμαιοσύνης — τὸ μαγικὸν ποιεῖ — τὴν νεράιδην γιογέρεα τῶν ἐφτά ὀνείρων — ποὺ ἡ καθάρια φωνὴν του ἔκαμε νὰ ἀναδύσῃ ἀπὸ τὴν ἄβυσσον τῆς θαλάσσης τῆς Ἰωνίας, τὴν Ἀτλαντίδα, καὶ ἀπὸ τὸ Βράχο τῆς Ἀθηνῶν, τὴν Ἀρμονίαν.

— Σαντινιτόθηκε ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» στὴ Νέα Ἑστία, τὸ ἐπίγραμμα τοῦ κ. Ἀλέξ. Πάλλη στὸν Ψυχάρην.

— Τυπώνεται καὶ θὰ κυκλοφορήσῃ αὐτὴς τῆς μέρες «Ὁ βίος μᾶς Ψυχῆς», ποιήματα τοῦ Γεράσιμου Σπαταλῆ ποὺ ἀποτελοῦνε τὸν κύκλον μᾶς ἐργασίας διόδεκα ὁλόκαιρον χρόνων. Τὰ περιμένουμε.

— Ἐπίσης τυπώνεται κ' ἕνα μυθιστόρημα τοῦ νέου πεζογράφου Ν. Σαρᾶβα μὲ τὸν τίτλον: «Μὴ πληγὴ δίχως αἷμα...»

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλον θὰ δημοσιευτῇ, ἔχθως ἀπὸ τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τῆς μελέτης γιὰ τὸν Ἑφταλιώτη, κ' ἕνα μέρος ἀπὸ τῆς Ἀντικῆς Σάτιρος τοῦ κ. Ι. Ζερβὸν ποὺ πρωταρχοῦσαν σὺν «Νουμᾶ» τοῦ 1913 καὶ ποὺ ἐλπίζουμε νὰ τὴς δώσουμε ὅλες μὲ τὸν καιρὸν, καθὼς μᾶς ὑπόσχεται ὁ Ποιητὴς τους.

— Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὰς τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ Ἑξωτερικοῦ ποὺ καθυστεροῦνε τὴν συνδρομήν τους νὰ μᾶς τὴν ἐμβάσουν μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνσίν μας, δόξ Διδύμου 36, στὴν Ἀθήνα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Αντ. Π. Μυτιλήνη. Από τα τετράστιχα που έστειλες, πιο καλύτερα και πιο δουλεμένα είναι το II και IV, μολονότι κι αυτά, αν το καλοπροσέξεις, έχουν παραπάνω συλλαβές στον I στίχο του IV και χασμωδίες στον I στίχο του II. Χρειάζεται κόπος για να συλλάβει κανείς την Ποιητική Ίδεια, το νόημα της Τέχνης. Ξανακοιτάξέ τα μόνο σου και στείλτα μας. Τα περιμένουμε. Γιάννη Κ. Αθήνα. Έδω μιλάμε για στιχουργικά λάθη κ' έσύ μās μιλάς για τυπογραφικά; Το ξαίρουμε είχε, ναι, όπως όλα τα Έλληνικά έντυπα, όπως όλα τα Περιοδικά. Στραβωνόμαστε στις διορθώσεις, μ' αφού δεν τις κάνουν οι έρρίφηδες, τι θέλεις να γίνει; Να τους σκοτώσουμε; Θα πάμε φυλακή. Το πολύ-πολύ αλλάζουμε Τυπογραφείο, όπως έγινε και στην προκειμένη περίπτωση. Χαρ. Οικονόμου. Βόλο. Δημοσιεύουμε έδω το δεύτερο, που είναι χαριτωμένο στην απλότητά του:

ΣΤΗ ΒΑΡΚΑ

Βαρκούλα μου που μ' έφερες
στης Σκιάθου τ' άκρογάλι
στον ήσκιο απ' τις δολάνθιστες
μυρτιές να κοιμηθώ,
από βρυσούλα της να πιω
νεράκι κρουσταλλένιο,
και σαν πεθάνω θάθελα
νά μ' έφερνες νεκρό.

Το άλλο θέλει δουλειά, ξαναγράψιμο, ρίξιμο σε καινούργιο καλούπι. Να ξήσεις μη μās προσφωνείς άλλη φορά με τό: Σεβαστέ Κύριε! Γράψε «φίλε Νουμά» ή ό,τι άλλο θέλεις. Γ. Δημ. Καινούργια είναι ή παλιότερα; Δείχνουνε σημαντική βελτίωση. Ίδιως το δεύτερο «Ταρτοδοφοί», που θάτανε σωστό ποιήμα αν έλειπε ό τρομερά άκαλαίσθητος στίχος: «Δέχτε κ' έμένα, δέχτε με...» Να προσέχεις περισσότερο στη σύνταξη. Όσο και να το θέλει ή ρίμα, Ρωμαίικα δε λέμε ποτέ στον πληθυντικό «τρισανάθεμα σ' εκείνοι» μά σ' εκείνους. Έρ. Δρ. Αθήνα. Το δεύτερο που είναι και σαν παραίτηση στην Κριτική, σε όσους δηλαδή θα πούνε τους στίχους σου άτεχνους, ψυχρούς, καλό και με λίγο διόρθωμα στο τέταρτο τετράστιχο, έξαιρετο. Τάλλο όχι και τόσο ευτυχισμένο. "Αν αίστάνεσαι μέσα σου τη «θεία σπίθα» να εξακολουθήσεις να γράφεις. Τι να σου πούμε έμεις; Αιπλώματα δε μοιράζουμε! Η. Μαυρ. Αθήνα. Τέλειωσε αυτό το γαϊτάνι. "Αν έχεις τίποτ' άλλο να πεις, γράψε μας. Σ. Μαρσ. 'Η «Ανάφη» σαν εξομολόγηση Έπαναστάτη που άνδιαφέρεται για τα κοινωνικά ζητήματα που είναι στην ήμερησία διάταξη της εποχής μας, μās συγκίνησε και μās άρεσε, σά λογοτέχνημα, όχι. Το ξανάπαμε: "Άλλο μπροσούρα και κήρυγμα, άλλο τέχνη. Φρόντισε να πιάσεις άντικειμενικά το θέμα σου. Μαν. Κρ. Χανιά. Τα ποιήματά σου καλά, τα καλύτερα που λάβαμε ως τώρα από το ταχυδρομείο, τόσο καλά

στο στίχο μάλιστα που μās κάνουνε να ελπίζουμε πως θάχεις κι άλλα με πιο καθαρά νοήματα, με πιο ξεκαθαρισμένες Ιδέες, μέσα στο Πνεύμα της Νεοκλασικής Ποίησης που ακολουθεί ό Νουμάς, να μās στείλεις. Περιμένουμε. Στα Χανιά—ξαίρουμε από το Προακτορείο—πως στέλνεται το φύλλο. Φ. Αλεξ. Θεσσαλονίκη. "Ας είναι. Θα πάρει τη σειρά του. Μη βιάζεσαι. Κ. Χρ. Αθήνα. Στείλε κανένα μικρότερο. Γ. Μοφ. Πειραιά. Καλό το «Νυχτέρι» και το διαβάσαμε δίπλα στο τζάκι. Θυμίζει «Δάφνη και Χλόη» του Λόγγου. Γράψε κάτι μέσ' από την τωρινή ζωή, πιο πρωτότυπο. Τη γλώσσα τήνε κατέχεις πλήρως. Γειά σου. Τάκη Σιωμ. Αθήνα. Τα ποιήματα στον Παλαμά και Κρουστάλλη, πολύ όμορφα και δείχνουνε το στέρεο ήθος που ακολουθάς. Για την ώρα—έπειδή δεν έχουμε άρκετο τόπο—στείλε τίποτα περισσότερο δικό σου, προσωπικό. Η. Γόλ. Πάτρα. «Συ βούλες προς το Λαό;». Και ποιός θα τις άκούσει! Δέ βαριέσαι, παιδί μου. Ν. Π. Θεσσαλονίκη. Ντόμπρα λοιπόν: Να προσέξεις τη γλώσσα σου, που είναι άκαλλίεργητη, βάρβαρη, πρωτόγονη και μετά να γράψεις και να μās ξαναστείλεις: Να λες «ποφάσιμα» αντί «αποφάσιμα» και «πίσημο» αντί «έπίσημο», δεν είναι δημοτική και παρεξηγείς, φίλε μας, τον Άγωνα του «Νουμά». Για τ' άλλα χίλια εύχαριστώ. Όλοι μ' ένθουσιασμό μιλάνε για το «Νουμά»—που να τον αγαπάτε όμως κι όταν ακόμα σās λείε μερικώς άλήθειες πικρές. Γ. Παπ. Αθήνα. Δεν έχεις δικιο. Το ποιήμα του Σκουρλή είτανε και είναι θαύμα ίσορροπίας, τέχνης, μορφής, οδίας, ολόκληρος ό γνήσιος, ό άδολος μοντερνισμός ντυμένος σε νεοκλασική φόρμα. Μαζάρι νάχαμε κι' άλλα παρόμοια. Χωρίς τ' άνόητα μιμιπλό και σαξοφών και τις μιζοκαθαρεύουσες στο στίχο. Μά έσύ που είσαι «γεμάτος δημιουργική δύναμη»—όπως μās γράφεις—γιατί ξαναστέλνεις τραγούδια που σου είπαμε πιά τη γνώμη μας; Βαλ. Λαμπρ. Παράκαιρο πιά. Κι όμως το γράμμα σου μās συγκίνησε, τόσο πολύ, που ζητάμε την άδεια σου να μεταχειριστούμε τη σχετική περιζοπή στο άφιλαρμένο στον Ταγκόπουλο φύλλο. Θά δημοσιευτούνε κι άλλα γράμματα νέων. Ναι; "Απάντησέ μας και στείλε ό,τι άλλο γράφεις. Μ. Κυρ. Αθήνα. Ένώ το γράμμα σου είναι τόσο σωστό, κατακάθαρο, λαμπικαρισμένο στις Ιδέες και σ' όσα γράφεις για τους δηθεν τεχνίτες «που προσπαθούν με μιά στρουφνή έκφραση να παραστήσουνε το βαθύ, το πρωτότυπο, το μεγάλο χωρίς να νοιώθουνε άσφαλώς κ' οι ίδιοι τί γράφουνε...», το ποιήμά σου με τά «υπέροχη διαισθητική, άγέραςτη ζωτιζότητα, και νιότη έντεταμένη», μās καρφώνει στον τόπο και μās κάνει να συλλογιζόμαστε πως ένας νέος που γράφει τόσο ήρατα γράμματα, σκαρώνει με άντίθετο έντελώς πνεύμα ποιήματα τόσο άσχημα. Είναι από τα πρώτα σου μήπως;

(Στα γράμματα που ήρθανε μετά τις 20 του Γενάρη, στο έρχόμενο φύλλο).

ΜΕΓΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΥΨΙΝΟΥ

“ΤΣΕΡΤΑ ΠΑΛΑΣ”

ΕΝ ΑΜΑΡΟΥΣΙΩ ΚΟΡΑΗ 46
ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΤΟΥ ΣΙΑΠΡΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

Δωμάτια εύερα, υγιεινά, εφάμιλλα των έν Εύρώπη. ΛΟΥΤΡΑ—θερμά και ψυχρά
Κεντρική ΘΕΡΜΑΝΣΙΣ. Διοχέτευσις ύδατος έντός των δωματίων (Eau Courante)
Ίδιαίτερα διαμερίσματα δι' οικογενείας πλήρη μετά λουτρών κλπ.
Ίδιαίτερα λουτρά δι' ιδιώτας λειτουργούντα καθημερινώς

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ—ΜΠΑΡ ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ 1ης ΤΑΞΕΩΣ